

NES GEYMAN. Idem Anno 1528. nominatur in literis JOANNIS DE REVELLIS Episcopi VIENNENSIS, quibus memoratæ Ecclesiæ novum præficit sacerdotem. GEYMANO in Magistratu successit WOLFGANGUS PRANNTNER, qui FERDINANDI I. Rom. Regis *Camera aulicæ superintendens erat*; ut scribitur in instrumento Anno 1539. 10. Januarii confecto; quæ omnia habentur in Tabulario Coll. Græc. S. J.

Anno 1513. hospitalariæ domui, quæ a facultate Artistica extra Stubarum portam, grassante sæpius epidemica lue, ingenti Academiæ alumnorum bono ab anno 1494. extracta fuit, S. SEBASTIANI Sacellum adjunctum est. Primus lapis quinto die Aprilis per Reverendum in Christo Patrem, ut acta loquuntur, Præpositum ad S. STEPHANUM, studiique VIENNENSIS Cancellarium jactus est. Hæc habe *ex Consp. Hist. Univ. Vienn. P. II. pag. 82.*

C A P U T XVI.

De Episcopis Viennensibus.

Jam dudum proprios VIENNA Episcopos nacta est; ut suis annis notavi: sub annum 482. MAMERTINUM,

sub initium seculi noni **RATFREDUM**; quamvis autem de horum Successoribus certi nihil habeamus, **INNOCENTIUS** tamen III. ante annos quingentos septem & quinquaginta jure quasi postliminii Episcopalem **VIENNÆ** sedem restituere decrevit, ut discitur ex ejus literis apud **BALUZIIUM** T. II. L. X. Epist. **INNOCENTII** III. superius cap. XI. adductis. Hujus voluntatem rerum conversione tunc impeditam implevere demum seculo decimo quinto **PAULUS** II. & **SIXTUS** IV. summi Pontifices. Sequentium igitur **VIENNENSIIUM** Antistitum seriem ex Conspectu Historiæ Universitatis nostræ sub oculos ponimus.

A N N U S 1480.

Ecclesia D. **STEPHANI**, quæ ab anno 1360. Collegiata fuit, anno hoc Cathedralis (obtentis jam antehac erectionis a **PAULO** II. anno 1468, aliis item a **SIXTO** IV. anno 1475. literis) est publicata, atque non **VIENNA** minus, quam Universitas a jurisdictione sacra Pataviensis Episcopi exempta est. *Hist. Un. Vienn. P. II. pag. 31.* Juverit hac super re audire Acta Facultatis Artificiæ de Anno 1580.

„ In Vigilia S. **MATTHÆI** coram congregata Univer-
 „ sitate exposuerunt Oratores Cæsareæ Majestatis; quod
 „ Dominus Imperator omnino vellet, ut in futurum tota
 Uni-

„ Universitas, & singula ejus supposita, pro Ordinario suo
„ recognoscerent præficiendum Ecclesiæ VIENNENSI,
„ quæ Dominica præcedente cum magna solemnitate pro
„ Cathedrali erat promulgata, juxta tenorem Bullarum
„ Apostolicarum. Erat tunc sollemnis processio, cui &
„ Universitas interfuit ad desiderium Cæsareæ Maje-
„ statis, eo modo, quo interest processioni in die Corpo-
„ ris Christi. Proposuerunt item præfati Oratores, &
„ volebant nomine Domini Imperatoris, quatenus Uni-
„ versitas demandaret his, qui in causis quibusdam patro-
„ cinati sunt in Consistorio Pataviensi, ut in futurum ab
„ hujusmodi desisterent in VIENNA; coram tamen Offi-
„ ciali Ecclesiæ VIENNENSIS id facere possent, & in ejus
„ Consistorio. Hæc posteaquam sunt proposita, Rector
„ ad quorundam consilium statim respondebat: quod Uni-
„ versitas velit, sicut debet, obtemperare desiderio Cæ-
„ sareæ Majestatis. *Pag. 31. & 32. Partis II.*

Primus itaque omnium anno hoc a FRIDERICO Cæ-
sare Urbi VIENNENSI, atque Ecclesiæ Antistes datus
est LEO DE SPAUER, dignus eo honoris gradu, tum
ob generis in Tyroli splendorem, tum ob insignia virtu-
tum ac doctrinæ decora, qui sub ea tempora Curionis,
non procul VIENNA, munere fungebatur. *Pag. 32.*

Eodem hoc anno nominatum a FRIDERICO Cæsare
primum Cathedralis Capituli Præpositum, THOMAM
DE CILIA, in Constantiensi Ecclesia eadem dignitate

fulgentem, tum Actorum Facultatis Philosophicæ liber, cum vetustæ Canonicatus VIENNENSIS tabulæ edocent. Et quoniam hæc non parum ad rem præsentem faciunt; libuit communicatum a Reverendissimo & Magnifico ad D. STEPHANI Canonico, utriusque inaugurationis documentum isthic recitare:

„ Anno Domini millesimo, quadringentesimo, octo-
 „ gesimo, decima septima die Sept., quæ erat Dominica
 „ Sexta decima post Pentecosten, & celebris etiam S.
 „ LAMBERTO Martyri & Episcopo Traject., coram Re-
 „ verendissimo in Christo Patre, & D. ALEXANDRO Fo-
 „ roliviensi Episcopo, & Sedis Apostolicæ cum potestate
 „ legati de latere Legato; coram & alio Legato, qui gratia
 „ Salzburgensis Ecclesiæ missus fuerat, celebrata est publi-
 „ catio Ereccionis Ecclesiæ Collegiæ nostræ WIEN-
 „ NENSIS in Cathedralem hoc ordine: ALEXANDER Le-
 „ gatus, ubi indutus est, cum 16. Diaconibus, & toto Cle-
 „ ro, & populo, se posuit super sellam ante altare summum,
 „ alium Legatum secum assumens ad latus non indutum ve-
 „ stibus sacris; postquam per Notarios, in præsentia
 „ Consiliariorum Serenissimi Domini Imperatoris FRIDE-
 „ RICHI III. requisitus est ad publicandum Apostolicas Bul-
 „ las: eis acceptis reverenter, per suum Scribam eas cla-
 „ re, & publice legi fecit ad laudem Dei, & honorem
 „ Imperatoris. Dein requisitus iterum ad instantiam No-
 „ tariosum pro D. THOMA DE CILIA, ut eum Præposi-
 „ tum

„ tum dictæ Ecclesiæ declaret nominatum, & admissum;
„ quod & factum est. Dein surgens Legatus processio-
„ nem per Ecclesiam & urbis bonam partem celebravit,
„ sequentibus Episcopo Strigoniensi, tunc Administratore
„ hujus Ecclesiæ, & Legato Apostolico alio, & Baronum
„ & Procerum nobili caterva. Universitas quoque a latere
„ processionis Ecclesiasticæ in Scholaribus, Baccalaureis,
„ Magistris, atque Doctoribus ornatissime incessit. Et ei
„ processioni de mandato Principis omnes Religiosorum
„ Ordines devotissime interfuerunt. Et ubi reditus ad Ec-
„ clesiam factus est, jussit ambas Bullas, quæ ex utraque
„ parte per Notarios publice portabantur, ad valvas por-
„ tæ Aquilonaris sub turri nova affigi: deinde ad altare
„ summum Missam de Spiritu Sancto solemnissime decan-
„ tavit. „ *Pag. 32. & 33.*

Nota: Supra memoratum Episcopum, rectius Ar-
chi-Episcopum Strigoniensem, fuisse JOANNEM ALE-
MANNUM, seu Vratislaviensem dictum, Administrato-
rem Collegiatæ Ecclesiæ VIENNENSIS ab anno 1477.
subinde creatum Archi-Episcopum Salisburgensem. Obiit
1489. Ita habetur in parte II. Archi-Episcoporum
Strigoniensium NICOLAI SCHMITTH S. J. *pag. 3. 4. 5.
6. &c.*

Catalogus Episcoporum VIENNENSIVM typis vul-
gatus conjicit ad annum 1485. primi VIENNENSIVM An-
tistitis LEONIS DE SPAUER obitum, atque eidem ad infu-
las

las fuffectum BERNARDUM DE RHOR, Archimyftam antehac Salisburgensem, quo munere fe anno 1482. abdicaverat. Ad hunc igitur annum 1485. fi referenda est BERNARDI ad VIENNENSEM EPISCOPATUM a FRIDERICO Cæfare denominatio, eundem adhuc vivo LEONE, jam ab anno resignationis fuæ Administratorem Episcopatus VIENNENSIS constitutum fuiffe est necesse. Aperte enim Acta Philosophica ad annos 1483. & 1484. eundem BERNARDUM DE RHOR Administratorem Episcopatus VIENNENSIS nominant. *Consp. Hiftor. Univ. Vienn. pag. 45.*

Eodem anno 1485. BERNARDUS DE RHOR Viennensi Episcopatu rurfus excidit. Capta enim VIENNA a MATHIA Rege, Urbem, Infulasque deseruit: quibus URBANUS Agriensis Antiftes, MATHIÆ Regis Ecclefiastes, & Quæstor admotus est. *Ibidem.* BERNARDUS obiit Titmaningæ Anno 1487. 21. Martii, retento femper Archi-Episcopi Salisburgensis nomine. *HANSIZ. T. II. Germ. Sacr. pag. 531.*

Anno 1490. Vivente adhuc MATHIA Rege e vivis abiit URBANUS Antiftes VIENNENSIS. Eidem a Rege Hungaro in fuccefforem datus JOANNES, Vefprimienfi jam infula clarus, Vir ingenti Zelo præditus. Præfuit Administrator, quo eum nomine Acta Universitatis compellant, annos fere novem, donec anno Salutis 1498. fatis concessit. *Pag. 51. Consp. Hift. Univ. P. II.*

Anno

Anno 1498. ad infulam VIENNENSEM nominatus BERNARDUS BARO POLLHEIM. Refert tamen Catalogus VIENNENSIVM Episcoporum, virum & virtute & literis insignem, nunquam se Episcopum, sed Administratorem duntaxat VIENNENSIS Tiaræ dici voluisse *Pag. 61.*

Quamvis vero idem Catalogus Episcoporum VIENNENSIVM, gestam infulam BERNARDI a POLLHEIM ad annum usque 1513. differat, rectius tamen cum nonnullis arbitror, eundem suprema fata anno 1503. obiisse, atque ab obitu per decem omnino annos Ecclesiam VIENNENSEM Antistite vacasse. Ejus rei fidem Annales Philosophici æque, ac Theologici apertam faciunt; dum per annos istos identidem meminere: *sedem Episcopalem vacasse, vacante sede plures cum Officiali ad S. STEPHANUM fuisse controversias; sæpius etiam nonnullas lites decisas, ea tamen adjecta clausula: citra tamen præjudicium futuri Ordinarii, atque Ecclesiæ Cathedralis S. STEPHANI Episcopi. Pag. 69. Vide etiam paginam 82. de anno 1513.*

Anno 1513, posteaquam decem fere annos Dicecesis VIENNENSIS vacasset Antistite, datus est eidem Episcopus GEORGIUS a SCLAVONIA, seu a SLATKONIA, Carniolus Labacensis, Administrator antehac Petinensis, Cæsari MAXIMILIANO a consiliis, & sacris concionibus. *Pag. 82. Præfuit Ecclesiæ VIENNENSI magna cum laude annis novem. Pag. 83.*

Anno 1522. VI. Cal. Maji finem vitæ imposuit Reverendissimus VIENNÆ Episcopus GEORGIUS a SCLAVONIA: ut proinde rursus minus recte annum sequentem obitus ejusdem statuisse nonnulli videantur; cum jam anni insequentis septima Februarii in literis a FERDINANDO I. Archiduce datis PETRUS BONONIUS Viennensis Episcopatus Administrator nominetur: idque satis aperte confirmat Epitaphium, quod etiamnum in æde Divi STEPHANI penes altare Divi BRICII nunc S. ANTONII extat, ut sequitur:

GEORGIUS a SLATKONIA, Natione Carniolus Labacensis civitatis, hujus templi Pontifex, & Petinensis Administrator. Divi MAXIMILIANI Cæsaris Augustissimi à Consilio, Archimusicusque. Vir Pientissimus, Modestissimus, Integerrimus, qui in ornando Episcopatu Viennensi omnes Antecessores suos facile superavit. Vivus sibi hoc Monumentum fieri curavit. Anno Salutis M. D. XXII. sexto Calendas Maji. Vixit annis LXVI. Mense Uno, Diebus Quinque. Vide pag. 114. & 115.

Anno 1522. accersitus est GEORGII in locum ad VIENNENSES Infulas Reverendissimus Dominus PETRUS BONONIUS (Ughello BONOMIUS) Tergestinus Antistes, & supremus aulæ FERDINANDI Archiducis Cancellarius, qui easdem, quemadmodum ex Actis Universitatis colligere est, non nisi Administratoris nomine ad anni usque sequentis mensem circiter Augustum sum-

ma cum laude gestavit, ut in Actis laudatis lego: *Cum Universitatis nomine anno 1523. decima Julii plura de controversia Universitatis, apud Reverendissimum PETRUM BONONIUM tractarentur, is respondit: se jam non posse cum Universitate contendere; cum esset tantum Administrator, nec habeat confirmationem a sede Apostolica; sed ageret Administratorem Principis. Pag. 115.* Unde ad suam sedem reversus, & Tergesti anno adhuc 1546. vixisse a LAZIO coævo perhibetur Rer. Vienn. L. II. cap. 4.

Anno 1523. Non diu ab abitu PETRI BONOMII vacavit Ecclesia VIENNENSIS; nam paucos post menses eidem præfectus est JOANNES a REVELLIS, Canonicus ad S. STEPHANUM, ac FERDINANDO Archiduci ab eleemofynis, & confessionibus. Eodem enim anno hoc, ac mense non nisi uno alterove a discessu BONOMII Episcopum VIENNENSEM JOANNEM esse denominatum vel inde constat, quod mense Julio anni hujus PETRUM BONONIUM VIENNÆ adhuc fuisse Acta Universitatis, superius relata, testentur; JOANNEM autem a REVELLIS jam mense Novembri, anni itidem præsentis, fuisse Antistitem datæ ejusdem ad Universitatem literæ satis declarant. Præfuit annis fere octo: nimirum usque ad annum 1531, quo ad mercedem in coelum est evocatus. *Pag. 118.*

Anno 1531, sublato e vivis JOANNI DE REVELLIS, VIENNÆ in Episcopatu successit JOANNES FABER, natione Suevus Leutkirchensis; non Universitatis modo nostræ, sed & Ecclesiæ totius magnum lumen, & ornamentum. Accersitus primum a FERDINANDO, conscientiæ suæ arbiter, & ab intimis consiliis esse jubetur; tum ad vacuam Pastore VIENNENSEM Ecclesiam admotus, eidem zelo, pietate, doctrina, decem fere annis præfuit: Administrator simul Episcopatus Neostadiensis. In id præ reliquis intentus, ne VIENNAM sectariorum venenum amplius corripere, corruptique avitæ Religioni restituerentur. Obiit Anno 1541. *Pag. 146. & 147.*

Jam Episcopus transcripsit optimorum librorum suppellectilem Studiosorum pauperum ad Divum NICOLAUM Collegio: donationem suam hisce verbis exprimens: *Donamus Collegio nostro apud S. NICOLAUM, ordinamusque, ut in perpetuum studentibus usui sit, juxta statuta, & præscripta nostra. Actum VIENNÆ I. Septembris anno 1540. Ibidem pag. 147.*

Anno 1541. viduæ ab obitu JOANNIS FABRI, qui in hunc annum inciderat, jacebant Infulæ VIENNENSES; donec eas Reverendissimus FRIDERICUS NAUSEA, Blanciampi in Franconia natus resumeret, quibus sustinendis ipsos quatuor annos FABRÒ antea Coadjutor datus erat. Magnum inter eruditos æque, ac fidei orthodoxæ pro-

pugnatores Nomen. Theologiæ enim ac Legum Doctorem, deinde Ecclesiasten Moguntiaë, FERDINANDUS Romanorum Rex ad se advocatum sibi primo esse jussit a consiliis, & concionibus, tum anno hoc VIENNENSEM Episcopum. Vir ea etiam in dignitate Apostolicus, qui pro Domo Dei, & reducendis ad ovile Christi errantibus nulli pepercit labori; verbis potens, & libris, quos & Christiana eruditione, & fidei soliditate præstantes longo ordine recenset POSSEVINUS. Interfuit deinde fidei Catholicæ propugnator Concilio Tridentino sub JULIO III. anno 1551., ubi etiam, ut dicitur, sacris laboribus immortalis est. *Pag. 163.*

Anno 1552. 6. Februarii Tridenti mortuus est Reverendissimus VIENNENSIVM Antistes FRIDERICUS NAUSEA. Funus ejus VIENNAM delatum, 26. Februarii in ædes S. STEPHANI ante medium templi altare summis cum ceremoniis est sepultum. Visitur etiamnum eo in loco marmor cum sequenti inscriptione:

D. FRIDERICVS NAVSEA EPISCOPVS
VIENNENSIS ANNO M. D. LII.

Aliud infra aram D. CATHARINÆ Virginis Proto-Martyris, in ejusdem templi columna epitaphium eidem erectum est post annos octo, e tabula lignea, in qua ejus effigies e pulpito sacro ad populum dicentis coloribus expressa, subjecta hac epigraphe:

*Reverendissimo in Christo Patri Friderico Nauseæ,
Episcopo Vienn., qui vita momentanee Tridenti in Conci-
lio defunctus, inde translatus, hic sepultus est.*

Antonius Mugliz successor posuit

Anno Domini M. D. LX.

Dominus ad iudicium veniet. Esaiæ 3.

Pœnitentiam agite. Ezech. 18.

Catholicum pavi populum sic Nausea verbo,

Ut pax Ecclesiæ toto floreret in orbe;

Pars ideo sum Concilii, majorque Tridenti:

Ossa Vienna tenet sed Præfulis abdita chari.

Pag. 188, & 189.

Post mortem FRIDERICI, 13. subinde Februarii, a Neostadiensi Ecclesia ad VIENNENSEM Episcopatum evocatus est CHRISTOPHORUS WERTWEIN, Alsata Pforzheimensis, FERDINANDO Regi a conscientiaë confiliis. Vir spei maximæ; nisi eum citius, quam credebatur, invida fata eripuissent: altero siquidem ab inito Episcopatu anno, humanis est ereptus. *Pag. 189.*

Anno 1553. Acta Bursæ Rosæ memorant tristem Universitatis jacturam Reverendissimi in Christo Patris CHRISTOPHORI WERTWEIN Episcopi VIENNENSIS, nec non SS. Theologiaë Doctoris, FERDINANDO quondam Regi a concionibus simul, eleemosynis, & confessionibus, qui anno hoc 20. Maji hora 6. matutina fa-

tis urgentibus sedem suam deseruit. Vacavit ab ejus obitu Episcopalis sedes annos fere quinque, ad annum nempe 1558. *Pag. 191.*

Anno demum 1558. in vacantem jam in annum quintum Episcopalis VIENNENSIS Ecclesiæ sedem Reverendissimus Antistes D. ANTONIUS MUGLIZ (ita enim ex Universitatis Actis EDERUS cum LAZIO coævo colligit, adversus eorum opinionem, qui ANTONIUM eodem, quo CHRISTOPHORUS obiit, anno Antistitem VIENNÆ datum prodiderunt) collocatus est. Hic in Universitate nostra literis Adolefcens excultus est; supremus deinde & Generalis Dominorum Crucigerorum cum rubea stella per Poloniam, Moraviam, & Bohemiam Magister effectus. Quo in honore gradu, cum strenuus fidei & Religionis assertor audiret, a FERDINANDO I. Cæsare ad VIENNENSEM Insulam evocatur. Præfuit indefessus Ecclesiæ suæ Pastor quadriennio ea commendatione, ut anno 1562. ad Archi-Episcopalis honoris gradum Pragæ eveheretur. Inde FERDINANDI Cæsaris nomine Concilio Tridentino Orator adesse jussus est: cui etiam usque dum terminaretur, interfuit. Redux e Concilio, Pragensem rexit Metropolim summa cum laude ad annum usque 1580, quo meritis & annis gravis vivere desit. *Pag. 206.*

Anno 1562. Translato a VIENNENSI Cathedra ad Pragensem Archi-Episcopatum ANTONIO MUGLIZIO, in ejus locum VIENNENSIS Administrator designatus est URBANUS Gurcensis Præsul, qui præter Ecclesiam suam, VIENNENSEM quoque gubernavit ad annum usque 1574. Charus adeo Austriacis Principibus; ut FERDINANDUS I. æque ac MAXIMILIANUS II. Imperatores sibi eum a consiliis habere, Palatinique Comitum munus gerere voluerint. CAROLUS vero Archidux, & AUSTRIÆ Interioris Dominus in intimum Consilium adlectum, e pulpito quoque Ecclesiasten Aulicum non sine approbatione audierit. *Pag. 211. & 212.*

Anno 1574. a MAXIMILIANO II. Cæsare Episcopus VIENNENSIS nominatus, sequente vero a GREGORIO XIII. confirmatus, atque a STEPHANO FEJERKÖVIO, Vespriemiensi Episcopo, consecratus est JOANNES CASPARUS NEUBECK, Friburgi Brisgojæ natus; patria in urbe e sacro simul ac scholastico pulpito antea Doctor, ac a gestis ibidem Rectoris insignibus, titulisque clarus. Viginti omnino annos inter labores plurimos pro Religione Catholica, tutandisque Ecclesiæ Romanæ sacris indefesse desudavit; cum 28. Augusti Anno 1594. pie, ut vixit, in Domino obdormivit. *P. III. Consp. Histor. Univ. pag. 68.*

Anno 1598. vacanti jam inde ab anno 1594. VIENNENSI Episcopatu a RUDOLPHO Cæsare Administrator
 ONNA
 datus

datus is ipse, qui & Præpositi ad S. STEPHANUM, & Cancellarii apud Universitatem, & Officialis in curia Passaviensi, & Administratoris Neostadiensis Episcopatus, Consiliarii denique, sacrique apud Cæsarem Oratoris munere fungebatur, Reverendissimus MELCHIOR KLESELIUS; Anno tamen non nisi 1602. Infula ei ab Apostolica sede confirmata est. *P. III. p. 74.*

Anno 1616. Purpuratos inter Patres ad postulacionem Cæsaris MATHIÆ a PAULO V. 11. Aprilis adlectus est MELCHIOR KLESELIUS: e manibus Cardinalis FRANCISCI DIETRICHSTEINII Purpuram, Galerumque Cæsare coram, Pragæ 29. Junii accepit. *P. III. Histor. Univ. pag. 104. & 105.*

Anno 1630. magno bonorum omnium luctu, vitam clausit Eminentissimus Cardinalis MELCHIOR KLESELIUS 18. Septembris; postquam variam inter fortunam sibi semper constans vixisset annos septuaginta septem, & pari animo Sacramentis omnibus munitus, sub horam nonam noctis mortem Neostadii excepisset. Natus erat VIENNÆ anno 1553. Deductum Eminentissimi funus Neostadio, ad Scotensem Ecclesiam compositum; dum solemniter, funebrique pompa Ecclesiæ Cathedrali Divi STEPHANI 17. Novembris est illatum. *Pag. 189.*

Mandatum terræ corpus ante aram B. Virginis in Sacello ejusdem maximo, lapide sepulchrali subjectam præferente inscriptionem:

Reverendus Dominus Melchior Klefelius, Viennensis Austriac: cum ab invictissimo Cesare Rudolpho Anno M. D. LXXIX. proprio motu in Præpositum Sanctæ Cathedralis hujus Ecclesiæ publicaretur, ejusdem pari benignitate in Episcopum Anno M. D. XC. VIII. XXIV. Januarii die proclamatus. Insuper a Paulo V. summo Pontifice Apostolici Concionatoris titulo insignitus, multis ac variis pro Ecclesia Dei, & Christiana Republica susceptis laboribus confectus, Deo animam reddidit Anno M. DC. XXX.

Appendit subinde meritissimo Præfuli Celsissimus successor ANTONIUS de WOLFFRATH Epitaphium aliud, rubro alboque marmori incisum ad cornu ejusdem altaris sinistrum, quod brevi compendio meritorum illidem comprehendit:

MONUMENTVM
 EMINENTISSIMO ET REVERENDISSIMO
 PRINCIPI
 ET D. D. MELCHIORI S. R. E. TIT. S. MARIÆ
 DE PACE PRESBYTERO
 CARDINALI KLESELIO,
 EPISCOPO VIENNENSI, ET NEOSTADIENSI.
 AV.

AVGVSTISSIMI IMPERATORIS MATHLÆ
ARCANORVM
CONSILIORVM DIRECTORI.
HÆRESVM PERSECVTORI.
RELIGIONIS CATHOLICÆ HIC LABENTIS
RESTAVRATORI.
MAXIMIS P. P. ET IMP. ROM. OB EXCELSAS
INGENII AC NATVRÆ DOTES AD SVMMAS
RES ADHIBITO,
ELOQVENTIA, CONSILIIS, LEGATIONIBVS,
ET INGENTIBVS FACTIS PER ORBEM
CHRISTIANVM CLARISSIMO,
QVI VTRAQVE FORTVNA DOMITA, EXACTIS
VITÆ ANNIS LXXVII.
EPISCOPATVS VIENNENSIS XXXVI. *rectius XXXII.*
COELO JAM MATVRVS, FACVLTATES SVAS
A DEO SIBI COMMISSIS ECCLESIIIS,
CORPORIS VERO EXUVIAS, MERITORVM
SVORVM DEINCEPS
GLORIA VESTIENDVS, MORTI LVBENS
CESSIT.
DIE XVIII. SEPTEMBR. CID. ID. C. XXX.
HIC AD ARAM B. V. M. SEPVLTVS.
ANTONIVS
EJVS IN EPISCOPATV VIENNENSI
SVCCESOR,

INVICTISSIMORVM CÆSARVM
FERDINANDI II. ET TERTII
CONSILIARIVS INTIMVS, PRÆSVLI
ÆTERNA MEMORIA DIGNISSIMO
PIE POSVIT.

Pag. 193. & 194.

Anno 1631. ex nominatione Cæsaris vacanti ab obitu KLESELII VIENNENSIS Ecclesiæ datus est Episcopus ANTONIUS WOLFFRATH, Abbas D. BENEDICTI Cremifanensis Asceterii, tertia Augusti die in sacra D. STEPHANI æde a Cardinali DIETRICHSTEINIO consecratus. Primus omnium VIENNENSIVM Episcoporum, qui Celsissimi S. R. I. Principis titulum obtineret, in successores posthac perpetua transmittendum. *Pag. 198.*

Anno 1639. maximo luctu, non Universitas modo, sed VIENNA omnis deslevit Celsissimum suum Principem & Episcopum ANTONIUM DE WOLFFRATH inopina morte 1. Aprilis sublatum. Coloniae Agrippinae anno 1582. natus, Romæ Theologica purpura ornatus, se se Cisterciensium in familiam ad S. CRUCEM Inferioris AUSTRIÆ abdidit: inde Claram vallem in Gallias ad probandam religionem missus, votis jam adstrictus Runense primum Cistercium in Styria incolere iussus; inde Hilariensis ejusdem Ordinis Monasterii Abbas effectus, tandiu muneri ibi præerat, dum defuncto Cremifanensi Abbate ALEXANDRO, Cæsaris MATHIÆ
com.

commendatione, ab ejus Monasterii Religiosis Antistes postularetur. A FERDINANDO II. supremus Camerae aulicae Praeses, consilii intimi deinde Director, ac post navatam praeclearam in reformanda AUSTRIA operam Episcopus VIENNENSIS renuntiatus est. Ejus munificentiae hodiernam Episcopalem aulam Antistites debent, refertamque praestantissimis libris, ac 28. voluminibus MS., quibus documenta rerum sub RUDOLPHO, MATTHIA, ac FERDINANDO gestarum, etiam secretissima continentur, Bibliothecam. Praeripuit virum Cardinalitiae dignitati praematura mors, quam sancte, ut vixerat, anno aetatis 58. oppetiit. *P. III. pag. 216. 217. 8° 218.* Omnia ejus merita modestia animi excessit, quae eidem sequens Coenotaphium conscripsit in Sacello Sanctae CATHARINÆ, ubi ipse sibi tumulum vivens posuit:

FVI
ABBAS, EPISCOPVS, PRINCEPS.
SVM
PVLVIS, UMBRA, NIHIL.
ANNO M. DC. XXXIX.

Successor PHILIPPUS FRIDERICUS e Comitibus de BREUNER monumentum Decessoris nova epigrapha ornavit, quae nigro marmori incisa sic habet:

ANTONIO

Religione, Prudentia, animi magnitudine,
rerum humanarum, Divinarumque scientia iis
comparando, quos vidit & obstupuit antiquitas.

VIRO TRIBVS INFVLIS PARI

Hilariensi, Cremiphaniensi, ac Pontificum
Viennensi, Augusti Imperatoris FERDINANDI
II. & FERDINANDI III. intimo Consiliario, ad
Ordines sacri Romani Imperii sapientissimo
Legato: ob labores Reipublicæ causa fortiter
susceptos & feliciter gestos, inter Imperii Prin-
cipes adscito.

Domi, Forisque Magno.

Ut Mortuus viveret apud posteros,

PHILIPPUS FRIDERICUS Episcopus

VIENNENSIS,

In Cathedram successor, in tumulum

Successurus posuit.

Vixit annos LVIII.

Obiit anno M. DC. XXXIX.

Calend. Aprilis.

Hæc ex Tillmetzii Templo S. STEPHANI.

Anno 1639. auctam nova Principis Imperii dignita-
te sedem ANTONIUS PHILIPPO FRIDERICO e Comitibus

DE BREUNER, Canonico, & Suffraganeo Olomucensi reliquit, in quam Authoritate Apostolica jam confirmatus, 26. Decembris ejusdem anni, ipso scilicet D. STEPHANI Cathedralis Ecclesiæ Patroni die, solemni ritu est inductus. *Consp. Hist. Univ. Vienn. P. III. pag. 218.*

Inter cætera præclare facta novam majorem aram in Cathedrali VIENNÆ posuit PHILIPPUS FRIDERICUS, ut scriptura marmorea aræ scuto insculpta indicat:

Anno Domini M. DC. XLVII. Dominica quarta post Pascha, Ego PHILIPPUS FRIDERICUS, Dei, & Apostolicæ sedis gratia Episcopus Viennensis S. R. I. Princeps, consecravi hoc altare, a fundamentis a me erectum in honorem S. STEPHANI Proto Martyris, & omnium Sanctorum. &c.

Altare strui cœptum Anno 1640. perfectum anno 1647. totum ex nigro Polonico marmore, undecim ex pario marmore statuis, quas JOANNES JACOBUS POCK affabre elaboravit, ornatum. Imago S. STEPHANUM lapidibus impetum refert, quam artificii penicillo TOBIAS POCK expressit in stannea ingenti lamina a JOANNE GEORGIO DIEBALDT fusa. *Hæc ex Tillmetzio.*

Anno 1669. tumulo non sine veris bonorum omnium lacrymis illatus est Celsiss. Princeps, FRIDERICUS e Comitibus DE BREUNER, VIENNENSIVM Antistes, in Sacello maximo B. V. conditus. Epigraphe tumbæ cupræ incisa Principis optimi virtutes ita loquitur:

RE-

REQUIESCIT IN HAC TVMBA

Philippus Frider. ex Comitibus de Breuner, Episcopus Viennensis, S. R. I. Princeps, ætatis suæ Anno LXXII. Præfuit Ecclesiæ huic Cathedrali annis XXX. insigni zelo, salutari verbo, & raro exemplo. Obiit in Domino die 22. Maji, Anno 1669. Consp. Histor. Univ. P. III. pag. 288.

Anno eodem 1669. orbatae Ecclesiæ de novo Pastore providit pia LEOPOLDI Cæsaris cura, dum eidem WILDERICUM L. B. DE WALDERDORFF, Cathedralium Ecclesiarum Moguntinensis, Herbipolensis, & Spirensis respectivè Præpositum, & Canonicum, Imperii Pro-Cancellarium, præfecit. *Hist. Univ. pag. 289.*

Anno 1680. diem suum 4. Septembris obiit Reverendissimus WILDERICUS L. B. A WALDERDORFF, S. R. I. Princeps, Antistes VIENNENSIS, ætatis suæ anno 63., postquam Ecclesiæ huic annis 11. magna prudentiæ & zeli laude præfuisset. *Consp. Hist. Univ. P. III. pag. 305.*

Sepultus est in Sacello maximo B. VIRGINIS. Tombæ cupreæ inscriptum legitur:

REQUIESCIT IN HAC TVMBA

Wildericus e Baronibus de Wallendorff, Episcopus Viennensis. S. R. I. Princeps. S. C. Majestatis Consiliarius intimus, Præpositus Spirensis, Canonicus Metropolit. Mogun-

guntinae, & Cathedralis Herbipolens. Ætatis suæ An. LXIV. Præfuit huic Cathedrali Ecclesie Annis XI. Obiit in Domino die IV. Septembris Anno Domini M. DC. LXXX. Ex Tillmetzio.

Eodem anno curas, dignitatemque mortui occupavit, qui meritis & virtute sua ad hoc fastigium sibi viam straverat R. P. EMERICUS, Ord. Minorum S. FRANCISCI Capucinorum, magno honore apud LEOPOLDUM Cæsarem habitus, & per annos 22. VIENNÆ ad Scotos Ecclesiastes famosus. *Hist. Univ. pag. 305. & 306.*

Anno 1685. vivere desiit Episcopus Urbis EMERICUS SINELLIUS, qui uti ob sacram facundiam e Monasterio ad Infulam evocatus est, ita, quia hac quoque dignitate auctus piam ad concionem sæpius dicendi consuetudinem tenuit, non nisi EMERICUS Facundus audire meruit. *Hist. Univ. P. III. pag. 316.*

Præfulis hujus meritissimi Cœnotaphium in S. STEPHANI Basilica iteratis vicibus investigavi; sed frustra. In Sacello maximo B. VIRGINIS prope S. ANTONII aram, infra subsellia, quæ amoliri perarduum, sepultum esse nullus dubito. Epitaphii igitur loco ea subjicio, quæ ex Historia PP. Seraphicorum S. FRANCISCI Capucinorum fida manu accepi.

Anno 1680. Commorante Augustissimo Imperatore Leopoldo I. Lincii de Celsissimi Principis Wilderici Episcopi Viennensis, nati de Wallendorff morte nuntius venit. Unde Cæsarea sua Majestas ad contestandum Orbi, quanti sacram religionem nostram, in particulari vero R. P. Emericum Hungarum Comaromiensem, Guardianum Vienna, de se optime meritum aestimet, eundem vacante hoc Episcopatu Sanctissimo Domino Nostro Innocentio XI. præsentat, qui attentis præfati R. P. Emerici præclaris meritis de Augustissima Domo Austriaca, ac Religione Catholica, non tantum in præsentationem a Cæsare factam assentit, sed & Nuntio suo ad Aulam Cæsaream residenti, Illustrissimo, ac Reverendissimo Domino Francisco Bonvisio commisit; ut reluctanter præcepto S. Obedientiæ stringeret, cogeretque. Hinc habito Pontificio assensu, & tali mandato dictus R. P. Emericus in profesto S. Leopoldi die 14. Novembris pro Episcopo Viennensi denominatus, & in Sac. Rom. Imperii Principem est evectus.

Anno 1685. e vivis excessit 25. Febr. Celsissimus Princeps Emericus, Episcopus Viennensis, Provinciæ nostræ per 38. annos professus Capucinus, fervidus Pragæ, & hic Vienna ad Scotos Concionator, Guardianus, Definitor, Custos, Missionarius in reformatione Austria inferioris, post Missionum Apostolicarum hujus Viennensis Nuntiaturæ Præfectus, ætatis suæ 63. in Basilica S. Stephani sepultus.

Mor-

Mortui locum non genere magis, quam virtutibus Illustrissimus ERNESTUS e Comitibus DE TRAUTSOHN occupavit. *Hist. Univ. P. III. pag. 316.*

Anno 1702. 7. Januarii e vivis excessit ERNESTUS Antistes VIENNENSIS a 24. Martii 1685. antea Canonicus Salisburgensis, & Argentinensis. *Ephemerides MS.* Conditus ante gradus Sacelli maximi B. V.

Lapidi sepulchrali inscriptum legitur:

ERNESTVS S. R. I. PRINCEPS
EPISCOPVS VIENNÆ E COMITIBVS
DE TRAUTSOHN

OBIIT VII. JANVARIi MDCCII.

Epitaphium sarcophago inscriptum terra occultit.

Anno eodem 7. Aprilis Episcopatus VIENNENSIS possessionem cœpit FRANCISCUS ANTONIUS e Comitibus DE HARRACH. *Cit. Ephem.*

Anno 1705. 19. Oct. FRANC. ANT. eligitur Coadjutor JOAN. ERN. Archi-Episcopi Salisburgensis; & quoniam hic oculis captus erat, ejus vices acturus Salisburgum abit anno 1706, posita quidem Insula VIENNENSI, titulo tamen S. R. I. Principis, ex JOSEPHI Cæsaris voluntate retento. Cum vero anno 1709. 20. Aprilis inter mortales esse defisset JOANNES ERNESTUS Archi-Mysta Salisburgensis, eidem pleno jure succedit FRANCISCUS ANTONIUS,

qui dein vitam produxit usque ad 18. Julii 1727. HAN-
SIZ. T. II. Germ. S. pag. 911.

Anno 1706. Agente JOSEPHO Cæsare Cathedrali
VIENNÆ fedi imponitur FRANCISCUS FERDINANDUS
e Baronibus DE RUMEL, ejusdem Cæsaris quondam
Instructor. Natus 1642. 28. Oct.

Anno 1716. vitam VIENNÆ finiit ejus Urbis An-
tistes FRANCISCUS FERDINANDUS 15. Martii. Ejus
coenotaphium cernitur ad cancellos Sacelli maximi B.
VIRGINIS ex latere Evangelii.

Cœnotaphium hæc paucula continet:

SI ALIQUID EX NIHILO CERNERE CVPIS,
SISTE! ASPICE CINERES FRANCISCI
FERDINANDI
EX BARONIBVS DE RVMEL EPISCOPI
VIENNENSIS, S. R. I. PRINCIPIS!
SI MISERICORDIA TANGERIS,
ORA PRO EJV8 ANIMA!

Anno 1716. 10. Augusti SIGISMUNDUS Comes a
KOLLONIZ, antea Episcopus Vaciensis, in Præsulem VIEN-
NENSEM ad Divi STEPHANI inauguratur.

Anno 1722. 1. Junii ab INNOCENTIO XIII. Eccle-
sia Cathedralis VIENNENSIS in METROPOLITANAM
evehitur, eidemque Neostadiensis, antehac exemptus,
sub-

subjicitur. Anno 1728. petente CAROLO VI., concedente BENEDICTO XIII., alter Suffraganeus additus est Officialis ac Vicarius Generalis VIENNENSIS, semper Episcopus futurus.

Novæ dignitatis insigne, & possessionem ad S. STEPHANUM 24. Febr. anni 1723. accepit SIGISMUNDUS, pallio Archi-Episcopali amictus a JOANNE MAURITIO Comite MANDERSCHIED DE PLANKENHEIM Antistite Neostadiensi.

Anno 1727. 26. Nov. Romæ a BENEDICTO XIII. Purpuratis Patribus adscribitur SIGISMUNDUS Viennensis Metropolitanæ Præsul.

Idem 4. Aprilis anni 1728. in templo aulico a CAROLO VI. Imp. rubrum ut vocant Birretum accipit.

SIGISMUNDUS Archi-Episcopus VIENNENSIS & Cardinalis, post 50. Sacerdotii annos pio aulæ præsentis & populi jubilo in Basilica S. STEPHANI solenniter ad aras litat 22. Oct. Anno 1749. subinde Augustam Familiam convivio excipit.

Anno 1750. 7. Septembris ejus Coadjutor nominatur JOANNES JOSEPHUS Comes a TRAUTSOHN Canonicus Salisburgensis & Passaviensis.

Anno 1751. 12. Aprilis sincero omnium luctu deplorata est mors Eminentissimi Cardinalis, & Archi-Episcopi nostri SIGISMUNDI, quam hac die VIENNÆ oppetiit. Sepultus ante gradus Sacelli maximi B. V.

Lapis sepulchralis sic habet:
 SIGISMVNDVS S. R. E. CARDINALIS
 PRESBYTER.
 S. R. I. PRINCEPS.
 PRIMVS ARCHI-EPISCOPVS VIENNENSIS
 E COMITIBVS DE KOLLONIZ.
 OBIT DIE XII. APRILIS MDCCLI.
 ÆTATIS SVÆ SEPTVAGESIMO QVART:
 REQVIESCAT IN PACE!

Coenotaphium a finistris muro Ecclesiæ adhærens facundius loquitur:

T. O. M.

Sta! qui nunquam non curris ad metam Vitæ!

Sta, inquam Viator, si potes, & refer:

Vel in Exemplum vel in Admirationem
 Posterorum Memoriae

Sigismundum Cardinalem a Kolloniz
 Archi-Præsulem terno testimonio piissimum.

Innocentia Vitæ.

Probitate Morum.

Eminentia Virtutum. Hinc recte

Eminentissimus,

Cui virtutes solum eminentes, mediocris nulla.

Tantus cum esset,

Viennensis Ecclesiæ Antistes,

S. R. I. Princeps creatus Anno MDCCXVI.

Epi-

Episcopali Infula quia digniffimus,
meruit ac debuit favore
CAROLI VI. Imperatoris
Primo Viennæ Archi-Episcopali Pallio
exornari

Anno MDCCXXIII.

Ut primus, & secundus efflet;
Ipsi insignium in Ecclesiam meritorum
præmium Purpura
transmittitur Anno MDCCXXVIII.

Celebrato anno MDCCXLIX. ad aras
Sacerdotii Jubilæo,

Tempus suæ resolutionis instare videns
Ecclesiam suam noluit relinquere Viduam:

Ideo non carne & sanguine,
sed revelante superno Flamine sponsum elegit
Josephum.

Quem in ipsa Divinæ Nativitatis nocte
Archi-Episcopum Consecrans

Genuit successorem. Anno MDCCL.
Vixit SIGISMUNDUS Dives pauperibus,
Sibi Diviti pauper.

Ut etiam post fata esset munificus,
Omnia sua bona testamento reliquit
Pauperibus Orphanis.

Tandem peracto senectutis Vespere

Ple-

Plenus dierum & Gloriosus meritis
 Post mediam noctem obdormivit in Domino
 Anno MDCCLI. ætatis LXXV die XII. April.
 Cui a maximo usque ad minimum parentant,
 æternam requiem
 Omnes devotissime precantur.

Anno 1751. in Archi-Myftæ sedem subiit ejus
 Coadjutor JOANNES JOSEPHUS A TRAUTSOHN.

Anno 1756. JOSEPHUS Archi-Episcopus VIEN-
 NENSIS Cardinalium Collegio adscriptus a BENEDICTO
 XIV, ab Augusta MARIA THERESIA rubro Birreto
 tegitur in templo aulico. 10. Junii.

Anno 1757. 10. Martii præmature fato extinctus
 est JOSEPHUS Cardinalis & Archi-Præful Diœcesis hu-
 jus. Natus Anno 1704. sepultus ante gradus Sacelli
 maximi B. V.

Lapidi sepulchrali hæ solum insertæ literæ:

I.

S. R. E. P.

C. T. C. I.

F. A. E. V.

S. R. I. P.

A. 1757.

Novum & elegans cœnotaphium anno 1764. eidem
 JOANNES WILHELMUS S. R. I. Princeps a TRAUTSOHN,
 Co-

Comes in Falkenstein, Frater natu major, S. C. R. A. M.
Aulæ Præfectus, Aurei Velleris Eques, AUSTRIÆ
Mareschallus, unicus ex antiquissima familia superstes
posuit. Epitaphium Purpuratus Successor sic inscribi
voluit:

JOSEPHVS
FILIVS JOAN. LEOP. S. R. I. PRINCIPIS.
A. TRAVTSOHN
GENERE. VIRTUTE. DOCTRINA.
CONSPICVVS.
PRIMA ADOLESCENTIA, CANONICVS
SALISBURGENSIS, ET PATAVIENSIS.
MOX PRÆPOSITVS SEXARDIENSIS.
POST ARCHIEPISCOPVS VIENNENSIS.
S. R. I. PRINCEPS.
DENIQVE CARDINALIS.
SVPREMVS LIBERALIVM STVDIORVM
MODERATOR.
MVLTIS BREVI TEMPORE REBVS GESTIS
PRO CHRISTIANA ET CIVILI REPUBLICA
PLVRES ET MAJORES MOLIENS
MORTE PRÆVENTVS.
ANNO ÆTATIS LIII. ANNO DOMINI
M. D. CCLVII.

In defuncti locum **MARIA THERESIA** Augusta nominat **CHRISTOPHORUM ANTONIUM** Comitem a **MIGAZZI DE WAAL**, ET **SONNENTHURN**, Episcopum Waciensem.

Primam hic lucem aspexit anno 1714. 23. Octobris.

Canonicus Cathedralium Ecclesiarum, Brixinensis Anno 1732. Tridentinæ Anno 1741. Prior ad S. **LEONARDUM** Anno 1735, ad S. **ÆGIDIUM** Anno 1742.

Sacræ Romanæ Rotæ, ut vocant, Auditor anno 1745, eodemque anno Cæsareus pro magno Hetruriæ Ducatu ad Pontificem Orator.

Anno 1751. Coadjutor Archi-Episcopatus Mechliniensis, Consiliarius Cæsarearum Majestatum intimus, ac earundem ad Hispanicam aulam Legatus.

Episcopus Waciensis Anno 1756. 18. Julii.

Nominatur Archi-Episcopus **VIENNENSIS** 19. Martii Anno 1757. ac eodem anno 18. Septembris Metropolitanæ sedis hujus possessionem capit.

Renuntiatur S. R. Ecclesiæ Cardinalis a **CLEMENTE XIII.** 23. Novembris Anno 1761.

Anno 1762. 2. Martii in templo aulico rubrum Birretum accipit ex manibus **MARIÆ THERESIÆ** Augustæ.

Eodem anno constituitur perpetuus Administrator Episcopatus Waciensis.

Vivit etiamnum ovis suis Purpuratus hic Pastor: &
meritorum plenus nec post fata, utinam fœra! emoriatur.

C A P U T XVII.

De Portis Urbis VIENNENSIS.

Antiquissimæ, quoad constat, urbis portæ fuere; prima PALLERTHOR, quæ a fabricatoribus sagittarum nomen habuit, & recte a STEYERERO in Annotationibus ad Vitam ALBERTI II. col. 261. PFEILERTHOR; a FUHRMANNO autem perperam BAUERTHOR vocatur. Omnes siquidem portæ a vicinia sua nomen traxere; constat autem portam hanc vicinas habuisse plateas duas, unam a fabricatoribus arcuum, BOGNERGASSEN, alteram a sagittarum artificibus PFEILERGASSEN compellatam. Sublata est hæc porta una cum turri 14. Julii Anno 1732. STEYERER. cit. col. 263.

Alteram portam, cum FUHRMANNO stetisse autumno prope forum, quod modo vernacula lingua AD STOCK IM EISEN dicitur.

Tertia eo loco fuerit, quo nunc carnes venales prostant. Idem FUHRMANNUS.